Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Analys af kalkgyttja från Martebo myr, Gotland

Alb. Vesterberg

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: Alb. Vesterberg (1895) Analys af kalkgyttja från Martebo myr, Gotland, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 17:4, 424-426, DOI: [10.1080/11035899509453930](https://doi.org/10.1080/11035899509453930)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035899509453930>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is

expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at
<http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Analys af kalkgyttja från Martebo myr, Gotland.

Af

ALB. VESTERBERG.

Vid ett besök förliden sommar å den nyligen utdikade stora Martebo myr, 1½ mil nordost om Visby, iakttog förf., att det s. k. bleke, hvilket midt ute i myren, sydväst om Martebo kyrka, underlagrar torfdyn, visade ett från vanligt bleke afvikande utseende. Färgen var ej såsom vanligt rent vit utan *ljusgrå*, hvarjämte jordarten i torrt tillstånd ägde tämligen starkt sammanhang och en tydlig, om vissa gyttjeslag påminnande *skiffrighet*.

I anledning häraf insamlades ett generalprof för kemisk analys. Det togs utefter en sträcka af nära 1 km ur den uppkastade banken utmed en af hufvudkanalerna (gående i nära vestlig riktning från en punkt, 2 km sydväst om Martebo kyrka, där två kanaler stöta tillsammans).

Efter provfets kokning (1 timme) i oglödgadt tillstånd med svagt utspädd (ungefär 20-procentig) saltsyra erhöles följande analysresultat (i procent af vattenfri substans):

	%.
Kali	0.18
Natron	0.04
Kalkjord	33.14
Magnesia	0.89
Järnoxid och lerjord	<u>2.56</u>
Transp.	36.81

	Transp.	%.
Fosforsyra	36.81	0.09
Svafvelsyra	0.31	26.16
Kolsyra	3.77	21.93
Kiselsyra (löslig i sodalut) ¹ . .	11.40 ³	
I saltsyra och sodalut olöst .		
Organiska ämnen ² + kem. bun-		
det vatten	Summa	100.47
Hygroskopiskt vatten	2.76.	

Den jämförelsevis höga halten af svafvelsyra samt den anse-
enliga halten af löslig kiselsyra, organisk substans och kväfve
bekräfta aflagringens släktskap med gyttja. Äfven halten af sand
och lera är högre, än hvad som plägar förekomma i egentligt bleke.

Att denna jordart är afsatt i *sött* vatten, framgår af de
tunna skikt af skallämningar efter sötvattensmollusker, hvilka
förekomma ganska rikligt i densamma.⁴

Genom beteckningen *kalkgyttja*, torde man lämpligast kunna
utmärka aflagringens släktskap med såväl kalkbleke som gyttja.⁵

Genom ett enkelt, redan af G. ANDERSSON⁶ anfördt prof kan
man lätt skilja kalkgyttja från vanligt bleke. Kalkgyttjan bi-
behåller nämligen, i följd af sin betydliga halt af slemniga, or-
ganiska substanser och lera, sin volym nästan oförändrad vid be-
handling med utspädd saltsyra.

I följd af sina gyttjebeståndsdelar är kalkgyttjan betydligt
rikare på *växtnäringsämnen* än bleket, hvilket som bekant i sin
rena form är en mycket steril jordmån. Halten af kali och fos-
forsyra är fullt jämförlig med hvad som brukar finnas i bättre
sandjord, och kväfvehalten är betydligt högre.

¹ Efter profvets kokning med saltsyra.

² Häri kväfve 0.44 %.

³ Glödningsförlust för bläster — kolsyra.

⁴ Äfven diatomaceer förekomma, fast sparsamt.

⁵ Jfr denna tidskr. innevarande årg. sid. 19 och 36, not 3.

⁶ Anf. st. sid. 43.

Också lär på ett ställe utanför myrens område i en af de angränsande socknarna (Lummelunda eller Väskinde) en, som det troddes, ren blekeafslagring vid odling gifvit ett öfverraskande godt resultat, hvilket tyder på, att ifrågavarande »blekeåker» utgjorts af kalkgyttja. Denna förmodan har förf. dock ej varit i tillfälle att genom »autopsi» bestyrka.

Hvilken *utbredning* kalkgyttjan kan hafva i Gotlands öfriga myrar, är ännu ej närmare utredt. R. SERNANDER¹ och G. ANDERSSON² hafva beskrifvit en förekomst af gyttjeblandadt bleke med arktiska och andra växtlämningar vid Göstafs i Fröjel. Måhända är ock en del af de gyttjeafslagringar, som A. LINDSTRÖM³ omtalar från myren öster om Lärbro kyrka samt SERNANDER⁴ från Linge myr i Hafdhems och Grötlingbo socknar, Stånga myr, Augstens myr i Vamlingbo, Rone myr m. fl., att hänföra hit. Äfven från Martebo myr omnämner SERNANDER förekomsten af »gyttja och bleke».

¹ Studier öfver den gotl. vegetationens utvecklingshistoria. Upsala 1894, sid. 37, 40—42.

² Anf. st. sid. 36, 43—47.

³ Prakt. geol. iakttagelser på Gotland. S. G. U. Ser. C. N:o 34. Sid. 36.

⁴ G. F. F., 1893, s. 350 och 355; samt Studier etc. s. 55, 56, 59 och 61.